

JUSTITS MINISTERIET

Udvalg for forberedelse af ny flerårs-
aftale for domstolene

Dato: 30. marts 2023
Sagsbeh: Anne Sofie Brix
Dok.: 2602390

1.9 Krav om ankebekræftelse

Baggrund

Byrettens domme i straffesager kan ankes til landsretten af anklagemyndigheden eller tiltalte.¹ I visse sager forudsætter anke dog tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.²

Ankefristen blev i 1916 fastsat til 14 dage og er ikke ændret siden. Ankefristen regnes som udgangspunkt fra dommens afsigelse.³ Landsretten accepterer kun undtagelsesvist en anke, som er fundet sted efter udløbet af ankefristen.

Afkald på anke kan finde sted, efter dommen er afsagt af byretten, og en anke kan frafalde, så længe landsretten ikke har afsagt dom.⁴ Der er ikke i lovgivningen krav om, at anken skal bekræftes af tiltalte forud for retsmødet.

Det bemærkes, at det i 2006 blev præciseret i den civile retspleje, at et ankeafkald skal være udtrykkeligt.⁵ Det skete på baggrund af en anbefaling fra Retsplejerådet med henvisning til, at ankefristen ikke er længere, end at modparten bør kunne vente, indtil den er udløbet, før han eller hun indretter sig på, at dommen står fast.⁶

¹ Retsplejelovens § 901.

² Retsplejelovens § 903, stk. 1.

³ Retsplejelovens § 904, stk. 1.

⁴ Retsplejelovens § 909.

⁵ Retsplejelovens § 370, stk. 5.

⁶ Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001.

Anvendelse i praksis

Domstolsstyrelsens analyse af april 2022 af årsager til omberømmelse og udsættelse af straffesager viser, at der i landsretterne er sket ankefrafald i 9 pct. af retsmøderne og ankeafvisning i 7 pct. af retsmøderne i undersøgelsesperioden. Opgørelsen af ankeafvisning omfatter både ankeafvisning som en konsekvens af tiltaltes udeblivelse og forhåndsafvisning af tiltaltes anke på grund af manglende forkyndelse for tiltalte grundet tiltaltes forhold.

Ankefrafaldet på 9 pct. af retsmøderne dækker både over tiltaltes og anklagemyndighedens ankefrafald. Data fra Domstolsstyrelsens analyse viser, at 29 retsmøder ved landsretterne i undersøgelsesperioden fra 25. oktober 2021 til 19. november 2021 blev aflyst grundet tiltaltes ankefrafald (svarende til 7,9 pct. af alle retsmøder i perioden). Ud af disse frafaldt tiltalte i 24 tilfælde anken under en uge inden retsmødet – og i en række tilfælde dagen inden.

Af *tabel 1* fremgår et overblik over tidspunktet for ankefrafald i straffesager baseret på Domstolsstyrelsens undersøgelse.

Tabel 1

Tidspunkt for ankefrafald for straffesager i forhold til 1. retsmøde i perioden 25. oktober 2021 til 19. november 2021

<i>Antal sager, andel i pct.</i>	< 1 uge	1 uge	1-2 uger	2 uger- 1 måned	>1 måned	I alt
Antal ankefrafald	24	3	2	1	1	31
Andel ankefrafald	77 pct.	10 pct.	6 pct.	3 pct.	3 pct.	100 pct.

Anm.: Baserer sig på Domstolsstyrelsens analyse af omberømmelse og udsættelse af straffesager i perioden fra d. 25. oktober 2021 til 19. november 2021.

Kilde: Domstolsstyrelsen

Der blev afsluttet 2.915 straffeankesager i 2019, 2.887 straffeankesager i 2020 og 3.057 straffeankesager i 2021 ved landsretterne i perioden 2019-2021. Baseret på Domstolsstyrelsens analyse fra april 2022 skønnes 7,9 pct. af sagerne at være blevet aflyst grundet tiltaltes ankefrafald svarende til ca. 230-240 straffesager årligt i perioden 2019-2021, *jf. tabel 2*.

Tabel 2

Estimeret antal straffeankesager med ankefrafald i landsretten inden 1. retsmøde

	2019	2020	2021
Antal afsluttede straffeankesager, i alt	2.915	2.887	3.057
Estimeret ankefrafald inden 1. retsmøde (pct.)	7,9	7,9	7,9
Estimeret antal straffeankesager, hvor der er ankefrafald inden 1. retsmøde	230	228	242

Anm. Det estimerede ankefrafald inden 1. retsmøde er baseret på Domstolsstyrelsens analyse fra april 2022.

Kilde: Justitsministeriet på baggrund af data fra Domstolsstyrelsen

Det korte varsel på ankefrafaldene bevirker, at det typisk ikke er muligt at beramme et andet retsmøde i samme tidsrum, hvorfor retslokaler står tomme. Rettens personale allokeres så vidt muligt til andre opgaver ved ankefrafald, men det bemærkes, at et sent tidspunkt for ankefrafald kan betyde, at dommerne har brugt tid på at forberede sig på sagen.

Udvalgets overvejelser

1. Udvalget finder, at den store andel af meget sene ankefrafald er et væsentligt problem, som medfører et ressourcespild for landsretterne i form af spildt forberedelse og uudnyttede retssale, og som belaster vidner unødigt og også påfører anklagemyndigheden spildt arbejde.

Udvalget har overvejet forskellige mulige løsninger, men har fundet det vanskeligt at pege på nogle tiltag, som her og nu kan løse problemet.

Udvalget bemærker herved, at nogle tiltalte primært anker for at udskyde fuldbyrdelsen af dommen, hvad enten det drejer sig om afsoning af en fængselsstraf, gennemførelse af vilkår, eksempelvis udførelse af samfundstjeneste, betaling af en bøde eller frakendelse af førerret. I sådanne ankesager kan det ikke undgås, at tiltalte kan vælge at frafalde sin anke kort før hovedforhandlingen i landsretten.

Udvalget har overvejet et forslag om, at retten får adgang til at pålægge parterne at indlevere et påstandsdokument i ankesager, hvor det kan bidrage til en afklaring af, hvad landsretten skal tage stilling til, dvs. hvad parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder er. Forsvareren vil i så fald have anledning til at drøfte sagen med tiltalte i god tid før hovedforhandlingen, og det vil i nogle tilfælde kunne føre til, at tiltalte frafalder anken på et tidligere tidspunkt fremfor først at gøre det kort før hovedforhandlingen.

Retten kan i dag anmode parterne om et skriftligt indlæg om deres hovedsynspunkter i sagen eller deres synspunkter f.eks. med hensyn til, hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke omstændigheder der skal føres bevis for.⁷ En undladelse af at efterkomme en sådan anmodning har efter gældende ret ingen retsvirkninger.

I Højesteret er der på frivilligt grundlag etableret en ordning, hvorefter anklagemyndigheden og forsvareren indleverer påstandsdokumenter, som ud

⁷ Retsplejelovens § 849, stk. 3, som også gælder ved anke til landsretten, jf. § 917.

over påstanden indeholder de anbringender og den hovedargumentation, der knytter sig til påstanden. Den part, der først har ansøgt Procesbevillingsnævnet om tilladelse, skal indlevere sit påstandsdokument senest tre uger før hovedforhandlingen, og den anden part skal herefter indlevere sit påstandsdokument senest to uger før hovedforhandlingen.

Overvejelser om at anvende de gældende regler i videre omfang, om at indføre en ordning i ankesager i landsretten svarende til ordningen i Højesteret eller om at indføre en mere bindende ordning rejser en række spørgsmål, som vil skulle afklares, herunder med hensyn til afgrænsningen af de ankesager, hvor ordningen skulle anvendes, mulige retsvirkninger, omkostninger, fordele og ulemper samt problemer, f.eks. hvis forsvareren ikke har kontakt med tiltalte eller tiltalte ikke samarbejder. Desuden vil det skulle afdækkes, om de relevante sagsskridt muligvis vil kunne systemunderstøttes med henblik på at minimere de administrative omkostninger.

Udvalget anbefaler, at forslaget overvejes nærmere i et egnet forum.

2. Udvalget har overvejet et forslag om at indføre krav om ankebekræftelse for tiltalte forud for hovedforhandlingen. Formålet med forslaget er at reducere antallet af ankefrafald kort før hovedforhandlingen.

Forslaget indebærer, at retten en vis tid, f.eks. 6 uger, før hovedforhandlingen anmoder tiltalte og tiltaltes forsvarer om at bekræfte anken. Hvis anken ikke bliver bekræftet af enten tiltalte eller tiltaltes forsvarer inden en vis frist, f.eks. 4 uger før hovedforhandlingen, vil anken blive afvist, og planlagte retsmøder aflyst.

Udvalget vurderer, at det er tvivlsomt, om forslaget vil føre til et fald af betydning i antallet af ankefrafald med kort varsel. Efter udvalgets opfattelse er det for det første klart, at fristen for ankebekræftelse ikke kan være absolut. For at undgå retssikkerhedsmæssige betænkeligheder vil det således være nødvendigt at gøre undtagelse, hvis tiltalte på grund af forhold, som ikke kan tilregnes tiltalte, har overskredet fristen for ankebekræftelse.

Udvalget bemærker endvidere, at forslaget nødvendiggør yderligere korrespondance mellem retten, tiltalte og tiltaltes forsvarer, både i form af rettens anmodning om ankebekræftelse og i form af tiltaltes eller forsvarerens svar eller alternativt – hvis retten ikke modtager svar – korrespondance om, hvorvidt tiltalte har været forhindret i at overholde svarfristen. Ved manglende

svar kan der også være behov for at give anklagemyndigheden lejlighed til at udtale sig.

Hertil kommer, at en ankebekræftelse fra tiltalte eller tiltaltes forsvarer 4 uger før hovedforhandlingen ikke forhindrer, at tiltalte senere kort før hovedforhandlingen frafalder anken.

Der vil i øvrigt let kunne udvikle sig en praksis, hvorefter forsvareren allerede ved ankens iværksættelse aftaler med tiltalte, at forsvareren til sin tid vil bekræfte anken, hvis forsvareren ikke har hørt andet fra tiltalte eller ikke kan komme i kontakt med tiltalte. Udvalget bemærker herved, at det efter udvalgets opfattelse vil være betænkeligt som betingelse for at få behandlet en ankesag at kræve, at en tiltalt, der rettidigt har iværksat anke, personligt skal bekræfte anken 4 uger før hovedforhandlingen.

Det er samlet udvalgets opfattelse, at der ikke umiddelbart kan peges på en hensigtsmæssig udformning af en ordning med ankebekræftelse, der tager højde for de skitserede udfordringer, og som kan forventes at medføre et mærkbart fald i antallet af ankefrafald kort før hovedforhandlingen. Hertil kommer, at en ordning med ankebekræftelse under alle omstændigheder vil medføre merarbejde for retten i alle ankesager.

Udvalget kan på denne baggrund ikke anbefale, at der på nuværende tidspunkt indføres krav om ankebekræftelse for tiltalte forud for hovedforhandlingen.

Udvalget kan ikke udelukke, at et nyt digitalt straffesystem vil give mulighed for en hensigtsmæssig administrativ løsning og for at håndtere de beskrevne retssikkerhedsmæssige hensyn. Der kan derfor være grund til at genoverveje spørgsmålet om ankebekræftelse på et senere tidspunkt.

De nærmere økonomiske konsekvenser af et sådant tiltag vil skulle afklares, men der forventes på nuværende tidspunkt ikke en ressourcefrigørelse af betydning i domstolene som følge af initiativet. Dette skal bl.a. set i lyset af, at der udover en eventuel ressourcefrigørelse må antages at være udgifter til en teknisk løsning forbundet med tiltaget om ankebekræftelse.

3. Udvalget har overvejet et forslag om at indføre tvungen betænkningstid ved anke, således at en sag først kan ankes f.eks. 7 dage efter, at dommen er afsagt.

Forslaget indebærer, at ankefristen forlænges tilsvarende, så parterne forsat vil have 14 dage til at indgive en anke. Tiltalte vil uændret kunne give afkald på anke umiddelbart efter dommens afsigelse.

Det er vanskeligt at skønne over effekten af en betænkningstidsperiode, og skønnet vil være behæftet med væsentlig usikkerhed.

Til illustration vil forslaget frigøre ca. 0,5 mio. kr. årligt fuldt indfaset, hvis sent ankefrøafald undgås i 5 pct. af de sager, hvor det forekommer i dag, svarende til ca. 12 straffeankesager årligt. De økonomiske konsekvenser kan henføres til en reduktion i ressourcetilbruget i forbindelse med bl.a. aflyste retsmøder, omberømmelser og sagsrelaterede udgifter. Det er endvidere vurderingen, at forslaget kan have yderligere positive økonomiske konsekvenser ved frigivet retssalskapacitet. Udgiftsskønnet er behæftet med betydelig usikkerhed.

I en del sager anker tiltalte efter forsvarsadvokaternes erfaring umiddelbart efter domsafsigelsen som en umiddelbar reaktion, undertiden som følge af ophidselse og undertiden som et signal til tilhørerne, herunder tilstedeværende repræsentanter for pressen.

En tvungen betænkningstid, før dommen kan ankes, kunne derfor potentielt bidrage til færre ankefrøafald kort før hovedforhandlingen, fordi færre anker vil blive iværksat som følge af tiltaltes umiddelbare reaktion på dommen. Betænkningstidsperioden kan dog ikke forventes at begrænse anker, hvor et sent ankefrøafald skyldes et ønske om at udsætte fuldbyrdelsen af dommen. Betænkningstidsperioden vil heller ikke forhindre, at tiltalte umiddelbart efter dommen meddeler pressen, at dommen vil blive anket.

Også efter en indførelse af en tvungen betænkningstid vil det være muligt at vejlede tiltalte om reglerne om anke på en sådan måde, at tiltaltes retssikkerhed tilgodeses. Allerede i dag skal tiltalte, der er til stede ved domsafsigelsen, vejledes om muligheden for at tage betænkningstid og om, hvordan tiltalte anker, hvis tiltalte i betænkningstiden beslutter sig for at anke. I sager, hvor tiltalte har en forsvarer, vil forsvareren også ligesom i dag vejlede tiltalte om ankespørgsmålet, herunder om udsigten til et andet resultat i landsretten, før tiltalte vælger mellem at modtage dommen eller tage betænkningstid.

Hvis tiltalte har en forsvarer, vil tiltalte bl.a. kunne anke ved at give besked til forsvareren, som så sender en ankemeddelelse til byretten, og da tiltalte

kan give besked til forsvareren før udløbet af betækningsperioden og eventuelt umiddelbart efter domsafsigelsen, kan det begrænse effekten af forslaget.

Der har i udvalget været delte meninger om, hvorvidt en tvungen betækningsperiode kan have afledte negative konsekvenser for byretterne, herunder navnlig ved at færre domfældte modtager dommen umiddelbart efter domsafsigelsen, eller at flere anmoder om, at lydoptagne forklaringer gengives i retsbogen, før dommen er anket.⁸

På den ene side kan det anføres, at der ikke er grund til at antage, at en domfældt, der i dag har valget mellem at modtage dommen, anke dommen og tage betækningsperiode, i en fremtidig ordning, hvor valget står mellem at modtage dommen og tage betækningsperiode, i mindre grad skulle vælge at modtage dommen. Det kan også anføres, at der ikke er grund til at antage, at tiltalte, forsvareren eller anklagemyndigheden i højere grad end i dag skulle anmode om, at lydoptagne forklaringer gengives i retsbogen, før dommen er anket. Muligheden anvendes sjældent i dag, og beslutningen om anke træffes således i dag på grundlag af den mundtlige domsafsigelse og, hvis der udbedes betækningsperiode, dommen, der som udgangspunkt sendes til parterne senest 1 uge efter domsafsigelsen. Forslaget ændrer ikke herpå.

På den anden side kan det anføres, at det er usikkert, om der er sammenfald mellem domfældte, der anker straks efter domsafsigelsen i byretten, og dem, der frafalder anken kort op til hovedforhandlingen. Det kan også anføres, at hvis en domfældt først 7 dage efter domsafsigelsen kan drøfte en eventuel anke med sin forsvarer, vil det være nærliggende for forsvareren at anmode retten om, at indholdet af de afgivne forklaringer optages i retsbogen. Gengivelse af forklaringerne i en straffesag er meget ressourcekrævende.

Det har også været anført, at det kan fremstå uforståeligt for en domfældt, der er overbevist om egen uskyld, eller at straffen er udmålt forkert, at han eller hun i forbindelse med dommens afsigelse kan modtage dommen, men ikke kan anke dommen til retsbogen. Det er – med få undtagelser – en ret til at kunne anke en dom, og man kan sige, at en ordning med en tvungen betækningsperiode vil kunne opfattes om en modifikation hertil.

⁸ Retsplejelovens § 712, stk. 1, nr. 2.

Udvalget finder samlet, at det er temmelig usikkert, hvilken effekt forslaget vil have på andelen af anker, der frafalder kort før hovedforhandlingen, hvilket også vil skulle afklares nærmere. Udvalget har endvidere noteret sig, at der er delte meninger om risikoen for afledte negative virkninger.

Udvalget kan på den baggrund ikke anbefale på nuværende tidspunkt at indføre en tvungen betænkningstid på 7 dage for anke. Der kan imidlertid være grund til at arbejde videre med overvejelser om en tvungen betænkningstid for anke, f.eks. som led i overvejelser om andre tiltag til begrænsning af sene ankeafkald, herunder forslaget om påstands dokumenter og forslaget om ankebekræftelse.

4. De økonomiske konsekvenser af tiltagene er opsummeret nedenfor, *jf. tabel 3.*

<i>Mio. kr.</i>	Årligt potentiale, fuldt indfaset	Implementeringsomkostninger
I alt	0,5	-
3. Tvungen betænkningstid ved anke	0,5	-

Anm.: Potentialeberegningerne tager udgangspunkt i relevante opgørelser for 2019, idet domstolenes aktiviteter, antal af sager mv. i 2020 og 2021 vurderes at have været påvirket af covid-19. Potentialeberegningerne er forbundet med usikkerhed. Det bemærkes, at der følger en konsolidering af tiltagets indfasningsprofil.

Kilde: Justitsministeriet på baggrund af data fra Domstolsstyrelsen.

Det bemærkes, at de økonomiske konsekvenser for den øvrige del af straffesagskæden, herunder eventuelle afledte effektiviseringer, vil blive kortlagt parallelt med udvalgets arbejde.